

Handläggare
Jenny Tälth
Telefon: 0850808516

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd

Remiss om Ett utvidgat utreseförbud för barn (Ds 2022:9), KS 2022/658

Svar på remiss

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Omedelbar justering.

Sammanfattning

Regeringen har genomfört en översyn av ett utvidgat utreseförbud för barn och föreslår ändringar i det nuvarande regelverket. Ändringarna syftar till att förbättra utreseförbuden och att säkerställa effektivitet i dessa bland annat genom att ge socialnämnden möjlighet att fatta beslut kring reseförbud på flera grunder, att informationen om utreseförbud kommer fler tillhanda samt finns i fler register. Nämnden har ombetts att yttra sig över utredningen. Förvaltningen ställer sig positiv till utredningen och de föreslagna ändringarna.

Bakgrund

Regeringen gav den tredje mars 2021 utredare i uppdrag att utreda om det fanns behov av ett utvidgat reseförbud för barn och i så fall ta ställning till hur ett utvidgat tillämpningsområde borde se ut. Uppdraget skulle också ta ställning till hur ett utreseförbud kan upprätthållas effektivt. Den 23 september 2021 beslutades att uppdraget även skulle innehålla en utredning om straffansvaret för egenmäktighet med barn borde utvidgas. Betänkandet överlämnades i maj 2022.

Kommunstyrelsen har begärt nämndens yttrande över remiss av Ett utvidgat utreseförbud för barn (Ds 2022:9) senast den 23 augusti 2022. Förvaltningens begäran om anstånd att inkomma med svar på remiss efter stadsdelsnämndens sammanträde den 25 augusti 2022 bifölls. Remissinstanser är stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Kungsholmens sdn, Rinkeby-Kista sdn och Skärholmens sdn.

Ärendet

Utredningen föreslår olika ändringar i nu gällande regelverk. Dessa går i korthet igenom nedan med fokus på de ändringar som berör socialtjänsten. Ändringarna föreslås träda ikraft den 1 juli 2023.

Reglerna om utreseförbud för barn infördes den första juli 2020 och innebär att utreseförbud ska beslutas om det finns en påtaglig risk att ett barn förs utomlands i syfte att ingå äktenskap, en äktenskapsliknande förbindelse eller könsstympas. Erfarenheterna av de nuvarande reglerna om utreseförbud visar att detta är ett bra verktyg för att skydda barn, särskilt eftersom möjligheterna att hjälpa barn som redan befinner sig utomlands är små. Beslut och domar kring utreseförbud har meddelats relativt regelbundet sedan lagen trädde ikraft 2020. Utredaren har hittat 43 domar från förvaltningsrätten där utgången i dessa är att 35 barn har meddelats utreseförbud. I tio av dessa fall fanns inga pågående insatser hos socialtjänsten.

Det har dock uppmärksammats av olika myndigheter och organisationer att utlandsvistelser där barn far illa förekommer i en betydande omfattning även i andra fall som i dagsläget inte kan ligga till grund för ett utreseförbud. Störst risk löper barn som lever i en miljö med hedersrelaterat våld och förtryck. Andra anledningar till att föra barn utomlands är:

- ”uppfostningsresor” där barn kan bli utsatta för olika typer av bestraffningar genom fysiskt och psykiskt våld.
- resor för att ”omvända” hbtqi-personer.
- undanhålla barn från socialtjänsten.
- resor med koppling till terroristorganisationer eller till krigsdrabbade områden.

Det finns statistik hos olika organisationer så som till exempel BRIS och hos UD att över 100 barn per år blir bortförda eller lever under hot om att bli det. Utifrån ovanstående uppgifter är det tydligt att många barn i Sverige inte omfattas av det skydd som finns idag.

Utredarens slutsats är att ett förbättrat barnskydd bör åstadkommas genom att tillämpningsområdet för utreseförbud utvidgas. Genom att ge utreseförbudet en mer generell utformning bör denna kunna stå sig över tid och ge skydd för barn i många olika situationer. Förslaget är att ett utreseförbud, utöver de grunder som gäller idag, ska meddelas om det finns en påtaglig risk för att ett barn förs utomlands och för att barnets hälsa eller utveckling skadas på grund av;

1) psykisk eller fysisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i boendemiljön under utlandsvistelsen eller

2) den unges missbruk av beroendeframkallande medel, brottsliga verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende under utlandsvistelsen.

Idag innebär ett utreseförbud hinder mot att få ett svenskt pass och det utgör också skäl för att återkalla ett pass. Polismyndigheten underrättas på grund av detta om beslut om utreseförbud från socialnämnder och domstolar. Barn som inte är svenska medborgare eller har dubbelt medborgarskap kan dock få ett pass från andra länder. Barn kan även få ett nationellt ID-kort som gäller inom Schengenområdet. Migrationsverket kan även utfärda främlingspass och resedokument. Det som gäller idag är alltså inte heltäckande för alla barn. Förslaget är därför att uppgifter om personer med utreseförbud, utöver registrering i passregistret, även ska finnas i Polismyndighetens efterlysningsregister. Migrationsverket bör även omfattas av underrättelseskyldigheten från socialnämnden och domstolar. Detta gör det svårare för barn att resa utanför Sverige och Schengenområdet på både svenskt pass och annan resehandling.

Gällande egenmäktighet med barn är det i dagsläget straffbart att, under vissa förutsättningar, skilja ett barn under 15 år från en vårdnadshavare eller någon som vårdar ett barn med stöd av LVU. Detta betyder att det i dagsläget inte är straffbart att undanhålla ett barn där beslutet om vård med stöd av LVU inte har verkställts. Enligt utredaren bör det faktum att någon undanhåller ett barn från socialtjänsten vara lika straffvärt då det för barnet blir det samma, det vill säga att den vård barnet har behov av inte kommer till stånd. Förslaget är att det ska vara straffbart att föra bort eller undanhålla ett barn under 15 år i syfte att hindra att ett beslut om vård eller omedelbart omhändertagande ska kunna verkställas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen. Ärendet är behandlat i rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet samt förvaltningsgruppen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Att socialtjänsten får möjlighet att besluta om utreseförbud på fler grunder än i dagsläget anser förvaltningen är bra då fler barn kan skyddas. I utredningen framkommer att tio barn av de som fick utreseförbud i domstol inte hade några pågående insatser inom socialtjänsten i samband med att socialtjänsten ansökte om utreseförbud. Det ger förhoppningar om att ett utvidgat utreseförbud gör att socialtjänsten får kännedom om än fler barn som har behov av skydd. Förvaltningen håller även med utredarens inställning om att dessa utvidgade grunder för utreseförbud kan leda till att fler barn kan skyddas än vad som kan göras nu, samt att mer ingripande

åtgärder, så som LVU, kanske inte kommer behövas för vissa av dessa barn. Även beslut som hemlighållande av vistelseort och umgängesbegränsningar skulle i vissa fall kunna bli överflödiga om nämnden tar beslut om utreseförbud istället.

Gällande förslaget om att Migrationsverket ska ingå i underrättelseskyldigheten samt att barn med utreseförbud ska registreras i efterlysningsregistret ställer sig förvaltningen positiv. Ju fler möjligheter som finns för att skydda dessa barn är bra då, som utredningen påpekar, det är svårt att hjälpa barn som redan blivit förda ur landet.

Förvaltningen anser att förslaget gällande att det blir straffbart att undanhålla barn från vård är en viktig markering och hoppas att denna ändring leder till att detta minskar.

Jämställdhetsanalys

Utredningen utgår från barnkonventionen vilket tillförsäkrar varje barn, oavsett kön, ras och sexuell läggning, sina rättigheter utan åtskillnad av något slag. Utredningen har tydligt belyst att detta gäller alla barn och inte bara de med svenskt medborgarskap och har således lagt förslag som gäller även barn som inte har svenskt medborgarskap.

Ann-Christine Hansson
stadsdelsdirektör

Jacob Söderlund
tf. avdelningschef

Bilagor

1. Remissmissiv
2. Ett utvidgat utreseförbud för barn (Ds 2022:9)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, stadsdelsdirektör	2022-07-21
Jacob Söderlund, tf. avdelningschef	2022-07-21